

24

Akıcı Okuma Çalışmaları

Hedef

Akıcı okuma (Fluency) çalışmasının hedefi, okuma yetkinliğini artırmaktır. Yüksek akıcılık düzeyi (akıcı ve hatasız okuma) ile okuma becerisi arasında doğrudan bir bağ bulunduğu, açıktır. Önemli olan, alıştırmaların uzunca bir süre boyunca yapılması (ana dil derslerinde en az 4–6 hafta) ve her bir çalışmanın 10–15 dakika sürmesidir. Akıcı okuma çalışmasına ayrılan zamana değer, zira öğrenciler kendilerinin de hızla fark edeceği bir ilerleme kaydederler ve okumadaki başarıları, öğrencilerin özgüvenini artırır.

Ana dil derslerindeki öğrenciler farklı yaş ve yetkinlik seviyesinde olduğu için, çalışma metinleri en az üç farklı seviyede hazırlanmalıdır.

1.–9. Sınıflar

10–15 dk.

Materyal:

Farklı yaş ve seviye grupları için hazırlanmış metinler; hem okuma kağıdı hem de kontrol kağıdı şeklinde hazırlanmalıdır, kontrol kağıdında okuma süresi ve geri bildirim için öğrencinin kendi kendini değerlendirme soruları yer almalıdır (bu konuyla ilgili olarak ve metinlerin kapsamı hakkında aşağıya bkz.); kronometre.

Süreç:

- Bir kaç hafta sürecek olan akıcı okuma çalışma başlamadan önce öğretmen, öğrencilere bu çalışmanın hedefi ve aşamaları hakkında bilgi verir. Bunu yaparken, ana dilde okuma çalışmasının örgün eğitimdeki okuma becerisi için de yararlı olduğuna dikkat çeker. Bu giriş aşamasında, öğrencilerin örgün eğitimdeki derslerden aşına oldukları deneyim ve tekniklerin dile getirilmesinde de yarar vardır.

Hinweise zur konkreten Durchführung:

- Alıştırmalar başlamadan önce öğrencilere ayrıntılı talimat vermek, çocukların mümkün olduğunca kendi başlarına çalışabilmeleri bakımından önemlidir. Öğretmen bu sayede, tek tek öğrencileri yakından gözlemek, onlara eşlik etmek ve danışmanlık yapmak için daha fazla zaman bulur.
- Bu çalışmada dikkatle dinlemek, iyi okumak kadar önemlidir. Dinlemeye odaklanma konusu, daha önce sınıfta açıklanmalı ve çalıştırılmalıdır (birisini sesli okur, diğerleri okumadaki hataları işaretler). Önemli: Burada meselenin, "en hızlı kim okuyor yarışması" olmadığı, hatasız ve anlaşılır bir biçimde sesli okumanın esas alındığı vurgulanmalıdır (bkz. aşağıda Açıklamalar kısmı).
- Akıcı okuma, tandem şeklinde çalıştırılır. Tandemler, aynı seviye ve yaş grubundan iki öğrenciden oluşur. Eşleştirilen öğrenciler arasında okuma becerisi bakımından çok büyük farklar olmamalıdır.
- Hatasız okumaya ve okuma temposuna dikkat edilir. Bu nedenle bu çalışma sırasında kronometre kullanılabilir (tavsiye edilen süreler için aşağıya bkz.).
- Öğrencilerin yaşına ve öngörülen çalışmanın yoğunluğuna göre, her okuma çalışması öncesinde, esas olarak hangi özelliğe ve hangi potansiyel hatalara dikkat edilmesi gerektiği kararlaştırılır:
 - Okumada akıcılık (tutukluklar)
 - Hatasız okuma (dil sürçmeleri, atlamalar, yanlış okunan sözcükler vb.)
 - Okumada anlaşılabilirlik (heceleri yutma, doğru yükseklikte ses tonu vb.)
 - Okumada ifade (monoton okuma, noktasız virgülsüz okuma vb.)

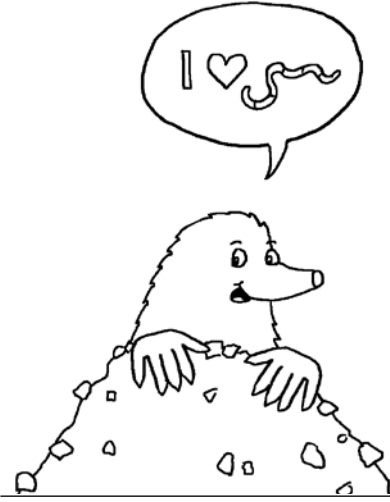
- Her bir tandem ikilisine sadece tek bir metin verilir, bunun biri okuma kâğıdı, diğeri ise kontrol kâğıdıdır (bkz. aşağıdaki örnek). Her yaş grubu ve seviyeden öğrencinin kendine uygun eğitimi alabilmesi için farklı seviyelerde metinler hazırlanmalıdır. Tandemler kimin önce okuyacağını (Öğrenci 1) ve kimin dinleyeceğini (Öğrenci 2) kendi içlerinde kararlaştırır.
- Öğrenci 1, metni bir kere okur ve sonra kâğıdın alt kısmında yer alan soruları cevaplar (zorluk değerlendirmesi; "bir dahaki sefere şunu yapmak istiyorum"). Öğrenci 2, Öğrenci 1'in okumak için kullandığı zamanı ölçer, bunu kontrol kâğıdına not eder ve geri bildirimde bulunur. ("Sana tavsiyem ..").
- Öğrenci 1, metni ikinci ve üçüncü kere okur. Her okumanın ardından yukarıda anlatıldığı gibi kendi kendini değerlendirme, zaman ölçümü ve geri bildirim yapılır.
- Rol değişimi: şimdi Öğrenci 2 aynı metni (ya da aynı seviye grubundan başka bir metni) üç kere okur ve bu sefer de
- Öğrenci 1 zamanı ölçerek geri bildirimde bulunur.
- Kontrol kâğıtları toplanır. Ve böylelikle dinleyenlerin tuttuğu düzenli kayıtlar sayesinde, sesli okumada ilerlemeyi belgeleyen bir tür günlük oluşur.
- Düzenli aralıklarla sınıf ortamında sesli okumayı değerlendirme sohbetleri yapılmalıdır: Ne gibi ilerlemeler kaydettiniz, dikkatinizi çeken ne oldu vb. gibi.

Açıklamalar:

- Bu çalışmanın hedefi, asla öğrencilerin metinleri çok hızlı okuması, aralarında okuma yarışı yapılması değildir. Nitekim bu nedenle öğrencilere yaş ve beceri seviyelerine uygun süreler tanınır. Okumaya ilk başlayanlar için bu süre, dakikada 65 kelime olup, biraz daha iyi okuyanlar için dakikada 100 kelime; ileri seviyedekiler için ise dakikada aşağı yukarı 130 kelimedenden oluşur.
- Metin uzunluğu: metinler, aşağı yukarı 90 saniye içinde okunabilmelidir. Bu hesaba göre: Seviye 1 için aşağı yukarı 100 kelimelik; Seviye 2 için aşağı yukarı 150 kelimelik ve Seviye 3 için de 200 kelimelik bir metin kullanılması gerekir.
- Her okuma kâğıdı ile kontrol kâğıdında kendi kendini değerlendirme, zaman ölçümü ve "sana tavsiyem" konularında sorular yer almalıdır. Bkz. aşağıdaki örnekler.
- Hem verimlilik hem de sürdürülebilirlik açısından optimal çözüm, ana dil derslerinde uygulanan akıcı okuma çalışmalarının örgün eğitim dersleri ile (ya da en azından bazı sınıf öğretmenleri ile) eşgüdümlü olarak yapılması olur. Her halükarda sınıf öğretmenlerine başvurarak öğrencilerin örgün eğitimde hangi alıştırmaları yapmış olduğunu açıklamalarını ve mümkünse bunu kullanılan dil öğretme araçları üzerinden göstermelerini istemek, yararlı olacaktır.
- Sesli okumaları belli aralarla kayda almak, işe yarar. Böylece çalışma programı süresince bir tür sesli okuma biyografisi oluşur: okumayı yapan çocuklar, ses kayıtlarını peşpeşe dinlemek suretiyle okumada kaydettikleri ilerlemeyi hem işitsel olarak izleyebilir hem de tutanaklarda işaretlenen hata sayısının azaldığını da gözleriyle görebilirler.

Örnek Okuma Kâğıdı

(Orta Seviye, 156 Kelime)

Köstebekler

Köstebekler yeraltında yaşar. Boyları genellikle 12 santimi bulur. Köstebeklerin gözü pek iyi görmez. Minicik düğme gibi gözleri sadece açık ve koyu tonlar arasındaki farkı algılar. Zaten fazlasına da gerek yoktur, çünkü köstebekler zaten yerin altında yaşarlar. Köstebeklerin işitme duyusu da pek gelişmiş değildir. Ama köstebekler, tüyleriyle "duyar". Tüyleri aracılığıyla en küçük bir sarsıntıyı, titreşimi, hareketi, hatta hava değişikliğini algırlar. Dolayısıyla bir köstebek, yeraltında oyduğu tünellerden her hangi birine bir solucan düştüğünde hemen farkeder. Köstebekler, bir çeşit vardiya usulüyle yaşar ve çalışırlar: Bir köstebek, yerin altında 4 saat boyunca yol kazar, avcılık yapar, yemek yer. Bu çalışmanın ardından da tastamam 4 saat boyunca uyur. Her vardiya günde üç kez aynen bu şekilde tekrarlanır. Köstebekler, yerin altında 200 m kadar uzunlukta ve yüzeyin 70 cm kadar altında son derece karmaşık tüneller kazarlar. Bir köstebek toprak altında kendine bir "yatak odası" dışında, ayrıca bir yuva ve kiler de kazar. Ama tünellerin büyük kısmı, "solucan tuzağı"ndan başka bir şey değildir.

Bu metni okumak, benim için:

- çok kolay
- kolay
- zor
- çok zor

Bir dahaki sefere şunları yapacağım:

- Daha doğru okumayı deneyeceğim.
- Daha akıcı okumayı deneyeceğim.
- Gene böyle iyi okuyacağım.
- ...

Örnek Kontrol Kâğıdı

Köstebekler

Köstebekler yeraltında yaşar. Boyları genellikle 12 santimi bulur. Köstebeklerin gözü pek iyi görmez. Minicik düğme gibi gözleri sadece açık ve koyu tonlar arasındaki farkı algılar. Zaten fazlasına da gerek yoktur, çünkü köstebekler zaten yerin altında yaşarlar. Köstebeklerin işitme duyusu da pek gelişmiş değildir. Ama köstebekler, tüyleriyle "duyar". Tüyleri aracılığıyla en küçük bir sarsıntıyı, titreşimi, hareketi, hatta hava değişikliğini algırlar. Dolayısıyla bir köstebek, yeraltında oyduğu tünellerden her hangi birine bir solucan düştüğünde hemen farkeder. Köstebekler, bir çeşit vardiya usulüyle yaşar ve çalışırlar: Bir köstebek, yerin altında 4 saat boyunca yol kazar, avcılık yapar, yemek yer. Bu çalışmanın ardından da tastamam 4 saat boyunca uyur. Her vardiya günde üç kez aynen bu şekilde tekrarlanır. Köstebekler, yerin altında 200 m kadar uzunlukta ve yüzeyin 70 cm kadar altında son derece karmaşık tüneller kazarlar. Bir köstebek toprak altında kendine bir "yatak odası" dışında, ayrıca bir yuva ve kiler de kazar. Ama tünellerin büyük kısmı, "solucan tuzağı"ndan başka bir şey değildir.

(Kelime sayısı: 156, Tavsiye edilen süre: 1 dakika 30 saniye)

Okuma süresi: 1. Okuma _____ dakika _____ saniye
Okuma süresi: 2. Okuma _____ dakika _____ saniye
Okuma süresi: 3. Okuma _____ dakika _____ saniye

Sana önerim:

- Daha doğru okumaya çalış.
- Daha akıcı okumaya çalış.
- Gene böyle iyi oku.
- Başka: ...